

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی البرز مرکز آموزشی و درمانی سردار سپهر شهید حاج قاسم سلیمانی

مرکز آموزشی و درمانی

سردار سپهر شهید حاج قاسم سلیمانی

دسترسی به عروق همودیالیز (کاتتر)

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ تهیه: ۱۴۰۴

شماره واحد آموزش به بیمار: ۰۲۶۳۵۷۷۱۱۲۵

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

شرح:

• وقتی کلیه‌های شما نارسا می‌شوند، همودیالیز یا تصفیه خون مصنوعی، مواد زائد و آب اضافی را از خون شما خارج می‌کند. قبل از اینکه همودیالیز انجام شود، باید بین خون موجود در رگ‌های شما با دستگاه همودیالیز ارتباط برقرار شود. راه‌های دسترسی عروقی اجازه می‌دهد تا خون شما از خلال لوله‌هایی نرم، به سمت دستگاه دیالیز حرکت کند تا در آنجا پس از عبور از صافی‌های خاص، تصفیه شده و به بدن شما بازگردد.

راه‌های دسترسی عروقی:

سه نوع مختلف راه دسترسی عروقی برای انجام همودیالیز وجود دارد:

- فیستول
- گرافت
- کاتتر

• پزشک در مورد محاسن و معایب هر کدام از این روش‌ها برای شما توضیح می‌دهد و حداقل ۶ ماه قبل از زمان شروع دیالیز، شما را به جراحی که در زمینه ایجاد راه دسترسی عروقی برای همودیالیز تخصص دارد، معرفی می‌کند. جراح وضعیت شما را ارزیابی و به شما کمک می‌کند تا بهترین راه دسترسی عروقی را انتخاب کنید.

کاتتر:

• کاتترها از لوله‌های پلاستیکی نرم ساخته می‌شوند که برای دسترسی موقت به عروق، مورد استفاده قرار می‌گیرند. در بیمارانی که هنوز فیستول آنها آماده نشده اما لازم است که دیالیز شروع شود یا بیمارانی که نیاز اورژانسی و سریع به دیالیز دارند؛ کاتتر گذاشته می‌شود.

• زمانی که فیستول آماده شد، کاتتر خارج می‌شود.

• گاهی اوقات کاتتر برای دوره طولانی استفاده می‌شود چون ایجاد فیستول یا گرافت امکان پذیر نمی‌باشند.

عوارض احتمالی:

- عفونت
- تشکیل لخته یا ضعیف شدن جریان خون راه دسترسی
- خونریزی از راه کاتتر

چگونگی گذاشتن کاتتر:

• پزشک متخصص جراحی طی یک جراحی کوچک، کاتتر را در یک ورید بزرگ، معمولاً در گردن قرار می‌دهد، اما گاهی در قسمت بالایی قفسه سینه نیز گذاشته می‌شود. کاتتر نسبت به فیستول یا گرافت مشکلات زیادی از جمله لخته و عفونت به همراه دارند.

مزایای کاتتر:

- بلافاصله قابل استفاده است.
- برای اتصال به دستگاه دیالیز نیاز به سوزن ندارد.

معایب کاتتر:

- معمولاً یک راه دسترسی موقت است.
- به شدت مستعد عفونت است.
- ممکن است جریان خون مورد نیاز برای دیالیز کافی را فراهم نکند.
- ممکن است لخته‌هایی تشکیل شود که جریان خون کاتتر را مسدود کند.
- می‌تواند باعث باریک و تنگ شدن عروق خونی بزرگ شود.

مراقبت :

- پانسمان کاتتر را تمیز و خشک نگه دارید.
- حمام کردن، دوش گرفتن و شنا با کاتتر ممنوع می باشد.
- اطراف کاتتر را با یک گاز استریل یا پارچه خشک، تمیز کنید.
- هرگز کاتتر را به بیرون یا داخل جابجا نکنید.
- در هنگامی که روی کاتتر باز است از ماسک استفاده نمایید.
- محل کاتتر را از نظر عفونت، قرمزی، تورم و درد کنترل کنید.
- در صورت مشاهده علائم عفونت مانند تب، لرز و... به کارکنان دیالیز یا پزشک خود اطلاع دهید.
- در صورت ایجاد مشکلات تنفسی به پزشک خود مراجعه نمایید.
- پیچ انتهایی کاتتر را هرگز باز نکنید.
- قسمت سرپوش کاتتر و گیره های آن در زمانی که استفاده نمی شود، بسته باشد.
- به هیچ عنوان از اشیاء تیز مانند قیچی در اطراف کاتتر استفاده نشود.
- از تکان دادن شدید گردن در زمان انجام دیالیز خودداری کنید.
- در صورت مشاهده خونریزی از محل کاتتر سریع پیچ کاتتر را محکم و به پرسنل دیالیز اطلاع دهید یا به بیمارستان بروید.
- از انداختن گردنبند در صورت تعبیه کاتتر در ناحیه گردن خودداری کنید.

در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- احساس تنگی نفس
- ایجاد علائمی شبیه آنفولانزا
- درجه حرارت بالای 38 درجه و لرز
- احساس درد قرمزی، درد، تورم یا احساس گرمی در محل جراحی
- خونریزی از محل کاتتر